Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut
Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 25 qershor 2014

Lënda nr. 349/09

Spasena MARKOVIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, më 25 qershor 2014, me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Marek Nowicki, kryesues
Christine Chinkin
Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, duke përfshirë edhe shqyrtimin përmes mjeteve elektronike, në pajtim me rregullën 13 § 2 të Rregullores së punës, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 14 prill 2009 dhe është regjistruar më 30 prill 2009.

2. Më 3 maj 2011 dhe 4 prill 2012 Paneli kërkoi informata shtesë nga ankuesja. Më 12 prill 2012, Panel pranoi informata shtesë nga djali i ankueses, i cili kërkoi të jetë si përfaqësues i nënës së tij. Më 15 maj 2012, Paneli pranoi informata shtesë nga ankuesja dhe gjithashtu një kërkesë që djali i saj të futet në listë si ankues për shkak të shëndetit të saj të dobët.

3. Më 6 dhjetor 2012, Paneli e shpalli ankesën pjesërisht të pranueshme.

4. Më 10 dhjetor 2012 Paneli ia përcolli vendimin e vet PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës dhe gjithashtu kopjet e dosjeve relevante për rastin. Më 19 shkurt 2013, PSSP-ja dha përgjigjen e UNMIK-ut.

5. Më 23 qershor 2014, Paneli pranoi sqarim nga Zyra e Ministrisë së Drejtësisë së Kosovës për ndërlidhje me gjykatat, dhe më 24 qershor 2014 Paneli pranoi informata shtesë nga Gjykata Komunale e Suharekës.

II. FAKTET

6. Ankuesja është ish-banore e Kosovës, e cila tani jeton në Serbi. Ajo pohon se ka një pjesë të pronës në disa prona të paluajtshme, duke përfshirë një shtëpi dhe ndërtesa të tjera dhe gjithashtu një pemishte dhe tokë që gjenden në fshatin Mushtisht, Komuna e Suharekës. Nga dokumentet e dorëzuara shihet se familja e ankueses jetoi në pronën e përmendur më lart deri në vendosjen e KFOR-it në Kosovë në qershor të vitit 1999, kur ata u detyruan të largohen për shkaqe sigurie. Burri i saj, z. Stanisllav Markoviq, nuk e braktisi pronën dhe u zhduk. Në dokumente tregohet se djali i ankueses ishte informuar se pjesa e kësaj prone ishte shkatërruar gjatë marsit të vitit 2003.

7. Më 7 qershor 2004, djali i ankueses paraqiti një kërkesë për kompensim në Gjykatën Komunale të Suharekës kundër UNMIK-ut, KFOR-it, Komunës së Suharekës dhe Institucioneve të Përkohshme për Vetëqeverisje (IPVQ), duke kërkuar kompensim për shkatërrimin e shtëpisë familjare dhe objekteve përcjellëse, të cilat gjendeshin në pronë në fshatin Mushtisht, në ngastrat kadastrore nr. 1977.

8. Deri në fund të vitit 2008, Gjykata Komunale e Suharekës nuk e kishte kontaktuar ankuesen dhe me sa duket nuk është caktuar asnjë seancë dëgjimore.

9. Përafërsisht 17,000 kërkesa për kompensime janë paraqitur në vitin 2004 para gjykatave kosovare, pjesa më e madhe nga serbët e Kosovës, të cilët për shkak të armiqësive ishin larguar nga Kosova në vitin 1999 dhe prona e të cilëve ishte dëmtuar apo shkatërruar më vonë. Me qëllimin që të përmbushin limitin kohor prej pesë vjetësh të parashikuar me ligj për paraqitjen e kërkesave civile për kompensim, paraqitësit e kërkesave për kompensime dorëzuan kërkesat e tyre për kompensim rreth kohës së njëjtë në vitin 2004. Kërkesat për kompensim iu drejtuan kombinacionit UNMIK, KFOR, IPVQ dhe komunë përkatëse (shih Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut (PKDNJ), *Millogoriq dhe të tjerët*, lëndët nr. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 dhe 69/08, mendimi i datës 24 mars 2010, § 1; për bazën ligjore në të cilën paraqitësit e kërkesave bazuan ankesat e tyre, shih mendimin e njëjtë, § 5).

10. Në lidhje me këto raste, më 26 gusht 2004, drejtori i Departamentit të Drejtësisë i UNMIK-ut (DD) u dërgoi një letër të gjithë kryetarëve të gjykatave komunale dhe të qarkut dhe kryetarit të Gjykatës Supreme të Kosovës. Në letër, drejtori i DD-së përmendi se "mbi 14,000" kërkesa të tilla për kompensim janë paraqitur. Ai iu referua "problemeve që një valë e tillë e madhe do të paraqesë për gjykatat", dhe kërkoi që "asnjë rast [i tillë] të mos caktohet derisa të ketë një kohë të tillë ashtu siç ne së bashku e kemi përcaktuar për shqyrtimin e këtyre rasteve" (për tekstin e plotë të letrës, shih *Millogoriq dhe të tjerët* mendim, i përmendur në § 9 më lart, në § 6).

11. Më 15 nëntor 2005, DD-ja u kërkoi gjykatave të fillojnë me shqyrtimin e kërkesave për kompensim për dëme të shkaktuara nga personat e zakonshëm të identifikuar dhe për

dëmet e shkaktuara pas tetorit të vitit 2000, duke konsideruar se "pengesat për shqyrtimin efikas të këtyre rasteve" nuk ekzistonin më tutje. Kërkesat për kompensim lidhur me ngjarjet që i takojnë periudhës para tetorit të vitit 2000, nuk u prekën nga kjo letër.

12. Më 28 shtator 2008, drejtori i DD-së këshilloi gjykatat se rastet që nuk janë caktuar për shqyrtim sipas kërkesës së 26 gushtit të vitit 2004 të shqyrtohen tani.

13. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me Policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.

14. Më 17 maj 2010, Gjykata Komunale e Suharekës lëshoi një vendim kundër djalit të ankueses lidhur me kërkesën për kompensim.

III. ANKESA

15. Duke pasur në konsideratë shpalljen e ankesës të pranueshme, ankuesja, në esencë ankohet se procedurat lidhur me kërkesën e saj për kompensim për pronën e dëmtuar janë pezulluar, dhe kështu ia kanë bërë asaj të pamundshme të marrë vendim për kërkesën e saj për kompensim, në shkelje të së drejtës së saj për qasje në një gjykatë sipas nenit 6 § 1 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ). Ajo gjithashtu ankohet se, si rezultat i pezullimit, procedurat nuk kanë përfunduar brenda një kohe të arsyeshme, në shkelje të nenit 6 § 1 të KEDNJ-së. Në fund, ajo pohon se për të njëjtën arsye e drejta e saj për kompensim efektiv sipas nenit 13 të KEDNJ-së është shkelur gjithashtu.

IV. LIGJI

A. Shkelja e pretenduar e nenit 6 § 1 të KEDNJ-së

16. Në komentet e tij mbi bazueshmërinë e ankesës, PSSP-ja argumenton se ankuesja nuk ofroi asnjë dëshmi se ajo e filloi ndonjë veprim ligjor para një gjykate në Kosovë apo bëri përpjekje të rimarrë në posedim pronën e saj përmes një ankese drejtuar Drejtorisë për Çështje Pronësore dhe Banesore. PSSP-ja thekson se procedurat gjyqësore të zhvilluara në Gjykatën Komunale të Suharekës të përmendur më lart janë zhvilluar në emër të z. Todor Markoviq dhe jo në emër të ankueses. Ai argumenton se "[p]rocedurat nuk i referohen znj. Spasena Markoviq dhe nuk shpallin se ajo është pronare e pronës në fjalë. Prandaj, PKDNJ nuk mund ta konstatojë se ndonjë nga të drejtat e ankueses ishin shkelur në lidhje me procedurat e zhvilluara nga z. Todor Markoviq." Për arsyen e njëjtë, PSSP-ja argumenton se ankuesja nuk i shteri të gjitha rrugët në dispozicion në ndjekje të ankesës së saj të parë gjyqësore para dorëzimit të ankesës në PKDNJ, siç kërkohet me nenin 3.1 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12.

17. Gjykata Komunale e Suharekës e informoi Panelin se rasti është paraqitur më 7 qershor 2004.

18. Neni 3.1 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 parashikon që Paneli mund të merret me një çështje vetëm pasi është përcaktuar se të gjitha rrugët e tjera në dispozicion për shqyrtim të shkeljes së pretenduar janë ndjekur.

19. Paneli thekson se ankesa, pjesërisht, ka të bëjë me kohëzgjatjen e procedurave. Ankesat e tilla mund të sillen para tij, madje edhe para ndërprerjes së procedurave në fjalë (shih, kërkesat në Gjykatën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), *p.sh..*, GJEDNJ, *Biçer kundër Turqisë*, nr. 19441/04, vendimi i 20 korrikut të vitit 2010, § 20). Paneli në të vërtetë nuk arrin të shoh se si fakti, se procedurat që akoma mund të jenë në zhvillim e sipër mund të ndreq shkeljen e pretenduar të nenit 6 § 1 të KEDNJ-së që rrjedh nga kohëzgjatja e procedurave (shih GJEDNJ, *Todorov kundër Bullgarisë*, nr. 39832/98, vendimi i 6 nëntorit të vitit 2003).

20. PSSP-ja nuk ka treguar ndonjë mjet juridik specifik në dispozicion të ankueses për sa i përket kohëzgjatjes së procedurave para Gjykatës Komunale në Suharekë. Nga ana e tij, Paneli nuk e sheh ndonjë mjet të tillë juridik.

21. Prandaj, Paneli përfundon se ankesa nuk mund të hedhet poshtë për mosshterjen e rrugëve në dispozicion në kuadër të kuptimit të nenit 3.1 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12.

22. Veç kësaj, Paneli thekson se më 15 maj 2012, ankuesja kërkoi që djali i saj, z. Todor Markoviq të futet në listë si ankues për shkak të shëndetit të saj të dobët (shih § 2 më lart). Paneli thekson se z. Markoviq e kishte informuar Panelin se kërkesa për kompensim ishte dorëzuar në emër të të dyve, të tij dhe të nënës së tij, të cilët e kanë një pjesë në pronën në fjalë. Si e tillë, Paneli konstaton se, pasi ankuesja dhe djali i saj e kanë nga një pjesë në pronën në fjalë pas zhdukjes së burrit të saj, z. Stanisllav Markoviq në qershor të vitit 1999 (shih § 6 më lart), fakti se vetëm emri i z. Todor Markoviq gjendet në kërkesën për kompensim të dorëzuar në Gjykatën Komunale të Suharekës nuk e parandalon znj. Markoviq nga paraqitja e një ankese rreth pezullimit të procedurave në Panel. Veç kësaj, pasi znj. Markoviq kishte kërkuar që djali i saj të futet në listë si ankues për shkak të shëndetit të saj të dobët, Paneli pranon kërkesën e saj. Prandaj, Paneli e hedh poshtë këtë vërejtje të PSSP-së.

23. Paneli thekson se rasti i ankueses ngrit çështjet lënda e të cilave tanimë i është dorëzuar Panelit nga ankuesit e tjerë. Paneli rikujton se në, për shembull, rastet e bashkuara *Millogoriq dhe të tjerët* (përmendur në § 9 më lart), ai shqyrtoi ankesat nga pesë ankues, të cilët ishin gjithashtu pronarë të pronës së paluajtshme në Kosovë. Në vitin 1999, duke pasur frikë nga armiqësitë, ata gjithashtu u larguan nga shtëpitë e tyre në Kosovë. Prona e tyre ishte dëmtuar apo shkatërruar gjatë gjysmës së dytë të vitit 1999, pas hyrjes në Kosovë të UNMIK-ut dhe KFOR-it. Këta ankues i paraqitën kërkesat për kompensim në vitin 2004 para gjykatave kompetente komunale kundër UNMIK-ut, KFOR-it, IPVQ-ve dhe komunave përkatëse, duke kërkuar kompensim për dëmin e shkaktuar ndaj pronës së tyre. Ata gjithashtu nuk ishin kontaktuar nga gjykatat dhe nuk ishin caktuar seanca gjyqësore, për shkak të intervenimit të lartpërmendur të DD-së që pezullonte procedurat gjyqësore prej gushtit të vitit 2004 deri në shtator të vitit 2008. Në këto raste, Paneli përfundoi se e drejta e ankuesve për të pasur një vendim nga gjykatat për kërkesën e tyre është shkelur.

24. Në dritë të kësaj që u tha, Paneli konstaton se ka pasur shkelje të nenit 6 § 1 të KEDNJ-së për sa i përket pamundësisë së ankueses që të ketë përfundimisht vendim për kërkesën e saj për kompensim nga gjykatat dhe gjithashtu konstaton se nuk është e nevojshme të shqyrtohet ndaras çështja e kohëzgjatjes së procedurave.

B. Shkelja e pretenduar e nenit 13 të KEDNJ-së

25. Paneli konstaton se ankesa sipas nenit 13 të KEDNJ-së (e drejta për kompensim) ka të bëjë para së gjithash me çështjet e njëjta si ato që janë diskutuar sipas nenit 6 § 1. Në këto rrethana, ai konstaton se nuk ngrehet asnjë çështje e veçantë sipas nenit 13 të KEDNJ-së (PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët*, përmendur në § 9 më lart, në § 49).

V. REKOMANDIME

26. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.

27. Paneli konsideron më tutje se UNMIK-u duhet t'i ndërmarrë hapat e duhur drejt pagesës së kompensimit adekuat ankueses për dëmin jomaterial të shkaktuar si rezultat i pezullimit të gjatë të procedurave të krijuara nga ai.

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

1. **KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT PËR SA I PËRKET PAMUNDËSISË SË ANKUESES TË KETË VENDIM NGA GJYKATA PËR KËRKESËN E SAJ;**

2. **KONSTATON SE NUK KA NEVOJË TË SHQYRTOHET ANKESA SIPAS NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT PËR SA I PËRKET KOHËZGJATJES SË PROCEDURAVE;**

3. **KONSTATON SE NUK KA NEVOJË TË SHQYRTOHET ANKESA SIPAS NENIT 13 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**

4. **REKOMANDON QË UNMIK-u:**

   a. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN JOMATERIAL;**

   b. **TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT.**

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues